

A U É

SUPLEMENT SETMANAU DETH DIARI AVUI. DISSABTE, 30 DE MAI DE 1998

Les compdarà damb era naua piscifactoria entar an que ven

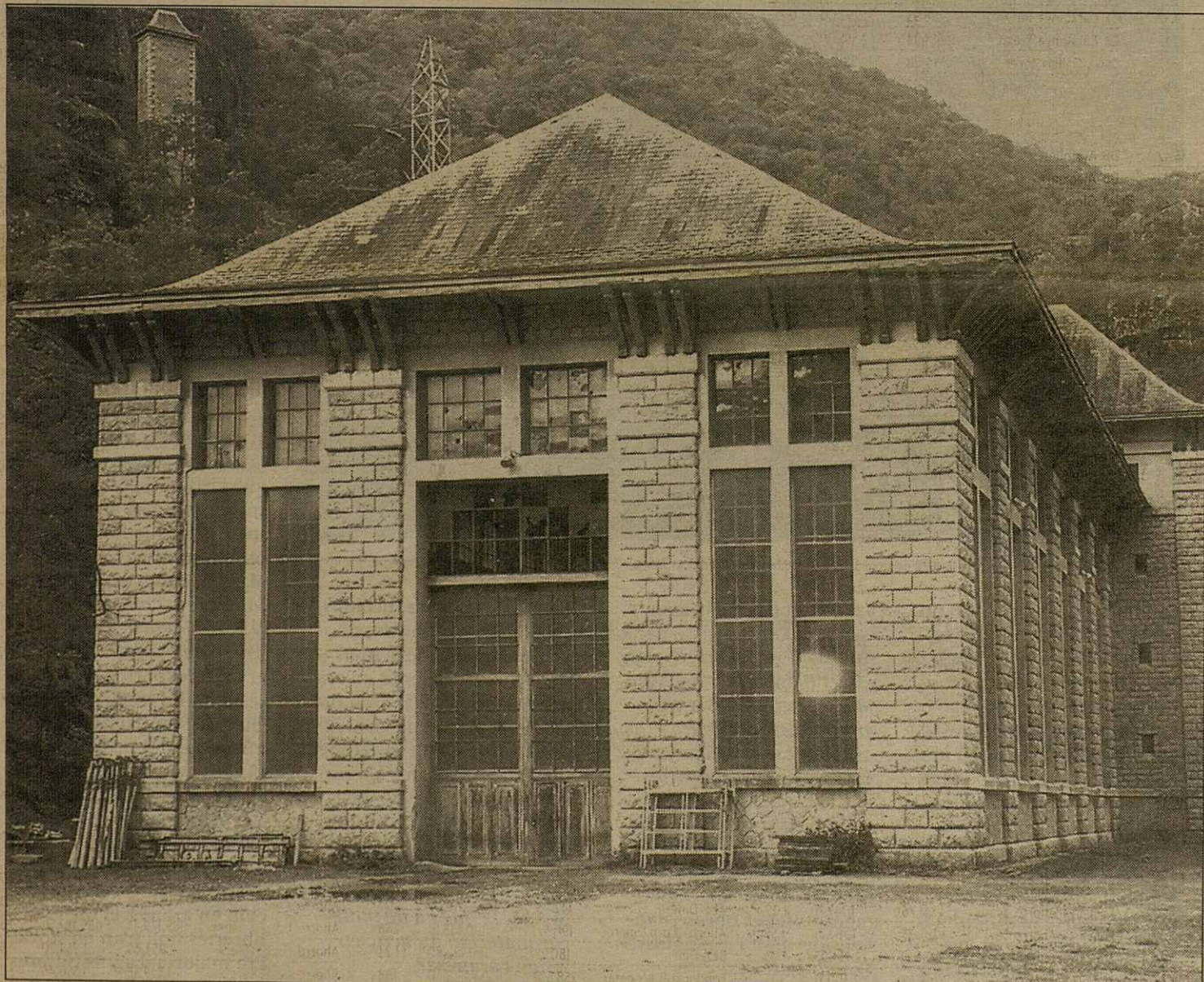
Es trabalhs de bastiment des installacions, plaçades en parçan de Cledes, comencèren era passada setmana

III Era passada setmana comencèren es trabalhs entà bastir es installacions qu'amassaràn era piscifactoria de Les.

Er endret a on anaràn plaçades, son es antics terrenes dera centru de Cledes, propietat alavetz de Fecsa. Aguesti terrenes an estat

aquerits pera empresa "Garona Verda". Eth pressupòst entath bastiment dera piscifactoria arrenh es dus mil cent milions de pessetes. Era

empresa propietària des terrenes compde damb eth supòrt financer d'ua multinacionau americana entà poder construir es installacions.

Era antiga centru idroelectrica de Cledes allotjarà era Piscifactoria

SILVIA PUERTOLAS

Eth Sindic de Grèuges serà eth 8 de junh en Vielha

IV Eth Sindic de Grèuges, Anton Cañellas, se desplaçarà eth pròpleu 8 de junh entara Val d'Aran.

Era finalitat d'aguest viatge ei era d'atier personaument a tota era gent que volgue expausà-li quinsevolh tipe de problematica, damb era que s'agen trapat, vinculada damb es administracions publiques.

Aguest figura, qu'ei elegida peth Parlament de Catalonha, atierà es ciutadans dera Val d'Aran que hagen concertat ua entrevista prèvia.

Era visita forme part d'un programa de descentralizacion qu'a metut en foncionament era institucion e que passe ara pera fasa de visites as caplòcs-de comarca catalanes.

MIRALHEM-MOS

VIII Eth bestiar a estat tostemps ena Val d'Aran çò mès remercable, d'aciu era importància des hèires. Aguestes hèires ath delà de supausar un desvolopament economic, an un plan important papèr en encastre sociologic.

Joan Cònsul des d'Escolà de Tredòs mos rebembe que de joen lèu se les auie corrudes totes es hèires. Auie passat a pè e damb eth bestiar eth Pòrt dera Bonaigua pendent tot eth ser. Entà anar tara de Salàs i calie anar dus dies abantes entà palar, entà qu'atau podèsen passar es machos.

Era hèira de Vielha amassae força gent de tota era Val. Duraue tres dies, qu'èren tres dies de hèsta mès tanben de trabalh pr'amor que çò que calie ère véner eth bestiar.

Granollers acuelh era prumèra semana càtara

Era edicion der an que ven ei previst que se celèbre ena Val d'Aran

Deman dimenge comence en Granollers era Prumèra Setmana Càtara de Catalonha que durarà enquiath pròpleu sèt de junh.

Des actes premanidi entad aguesta setmana cau remercar es que se desvoloparàn deman ena sala d'actes deth Musèu de Granollers. A mès dera presentacion premanida entad aguest dia, tanben se

darà a conèisher era que serà era pròpleu sedença qu'er an que ven acuelherà era organizacion dera Segona Setmana Càtara de Catalonha. Segontes representants dera organizacion, que sigueren hè quauqui dies ena Val d'Aran e que mantegueren contacte damb representants politics deth parçan, era Val serà segurament er endret de Catalonha tri-

gat entà ua naua edicion.

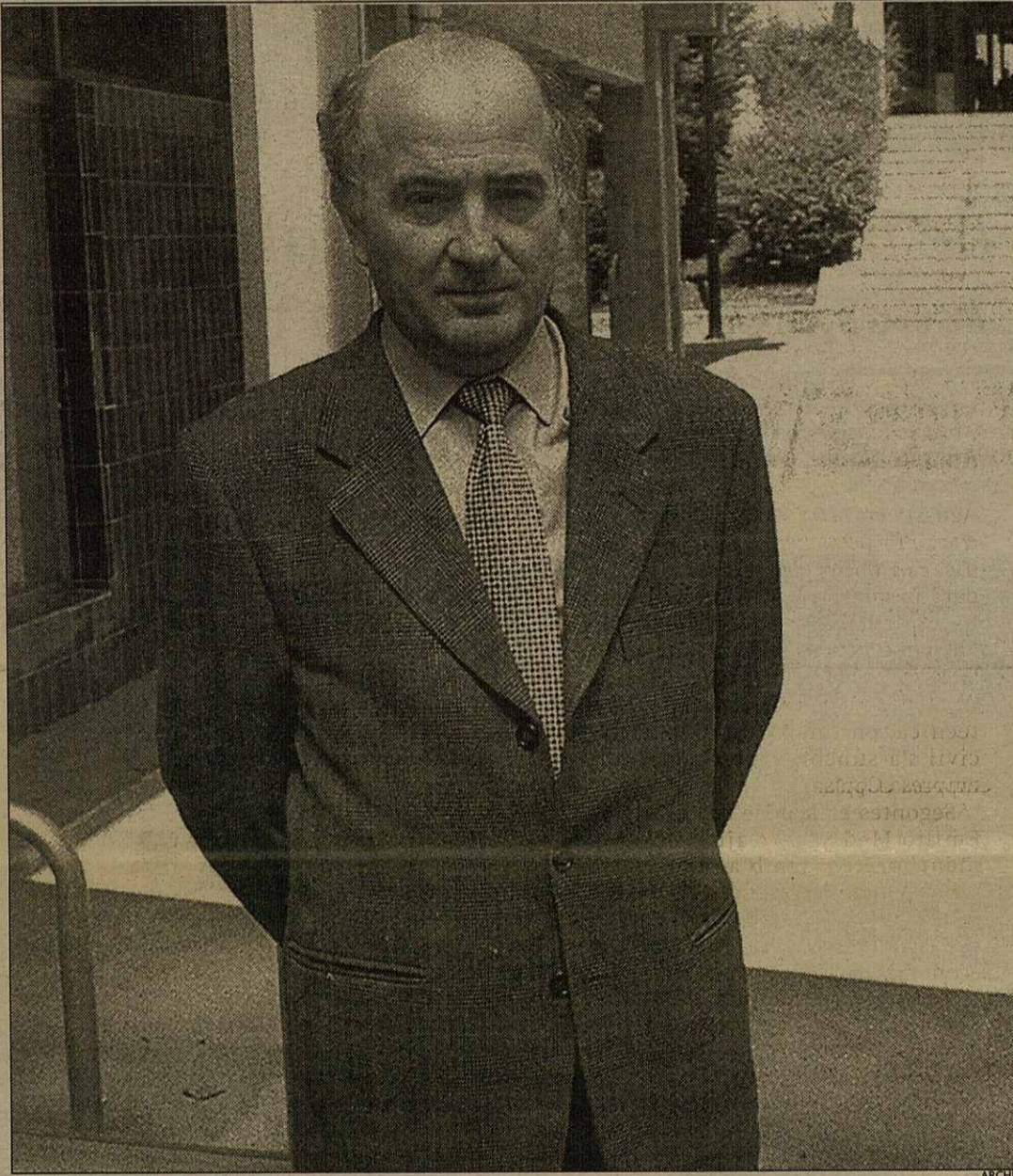
Per çò que hè as actes premanits entad aguesti dies en Granollers, es mercats medievaus o es sopars d'aguesta epòca formen part deth programa. Tanben se haràn ues trobades musicaus catalanooccitanes que compdaràn damb era participacion dera cantaira aranesa Lúcia. Aguest acte serà eth dimenge dia sèt.

ERA ENTREVISTA

Lluís Pagès

DIRECTOR DERA EDITORIAU PAGÈS

“Editar en aranés non ei economicament rendable, mès òc emocionament”

Marc Alemany Mena
BELLATERRA**Marc Alemany Mena.** Coma decidic apostar pera edicion de libres en aranés?**Lluís Pagès.** Er an 1992, conscients deth besonh e es mancances de libres en aranés, una còlha d'amics inquiets pensèren que podie èster ua bona idia crear i comercialisar ua colleccion non oficiau de libres en lengua aranesa normalisada, entà qu'era gent dera Val d'Aran poguesse liéger en aranés. A mès, coma editors lheidatans vesins, tanben mos sentírem damb era obligacion de dauri-les es pòrtes deth sector.**M.A.M.** Mès abantes ja existien libres en aranés...**L.P.** Cert. Mès enquiad aquest moment, es unics libres que i auie en aranés auien estat publicats per encàrgue e, generaument, non arribauen a mans deth public qu'auie ganas de liéger en lengua aranesa. Ara era situacion ei ben diferenta: qui volgue liéger un libre en aranés sonque a d'anar entara libreria mès propèra entà anar a cercàle.**M.A.M.** Ei rendable editar libres en aranés?**L.P.** Non n'ei bric. Editar en aranés non ei economicament rendable, mès òc emocionament. Es editoriaus privades non podem assumir tota era responsabilitat de publicar libres damb es quaus perdem sòs perque serie un luxe que non mos poderiem permetèr e acabaríem enfonsant era empresa. Er esfòrc mès gran que podem assumir ei renonciar as guanhs, atau e coma hèm nosati damb era edicion de libres en aranés. Ei per açò qu'ei tant important qu'es institucions ajuden economicament.**M.A.M.** E coma valdre aquest supòrt generic deth Conselh Generau d'Aran?**L.P.** Enquiath moment non mos podem queishar. Eth Conselh Generau se comprometec a comprar, damb eth 25 per cent de descompte, 150 exemplars de cada libre editat en aranés que

ARCHIU

se comercialisèsse damb un prètz superior a 1.500 pesetes. E ei evident que gràcies ad aquesta ajuda, es libres an podut gèsser entath carrèr. Mès disposar d'uns boni originaus en aranés ei fòrça dificil e per açò tanben auem editat quauqui libres que non an recebut cap subvencion.

M.A.M. Era satisfaccion personau de publicar en aranés compense es dificultats empresariaus que supòse?**L.P.** E tant. Era satisfaccion personau ei era soleta causa que pòt contrarestar es dificultats economicas d'editar libres en quinsevolha lengua minoritària. E en aquest sentit, ei plan important eth vincle personau der editor damb eth lòc a on se parlen aquestes lengües, damb era sua gent e

era sua cultura. En mèn cas, tot e èster de Lhèida, jo mantieni un contacte plan estret damb era Val d'Aran.

M.A.M. Açò vò dèder qu'a era intencion d'anar ampliant era colleccion Garona damb nau títols?**L.P.** Òc. Abantes qu'acabe er an demoram incorporàne, coma minim, tres mès. E per un aute costat, continuaram publicant anuauament, totes es òbres guanhadores deth Prèmi Mossen Condò Sant Beat. Eth pròplèu libre que treiram ei una òbra de Francesc Boya que recentment a recebut eth prumèr Prèmi Telúries concedit per Institut d'Estudis Ilerdencs a ua òbra escrita en ua lengua non catalana. Ath marge de tot açò, tanben hèm fòrça illusion metuda en projècte

de publicar es traduccions en aranés d'òbres importants laguens deth mèn dera literatura, entà qu'era gent pogue gaudir deth plaer de liége-les ena sua lengua pròpia e non se veigue obligada a recòrrer a quinsevolha auta. Mès sò conscient que costarà tirar era idia entà dauant pes dificultats economicas que compòrte.

M.A.M. E, què i a de publicar materiau didactic en lengua aranesa?**L.P.** Tanben i trabalham des de hè fòrça temps. De totes manèrs, tot e eth besonh reau que i a enes escoles dera Val d'Aran, era edicion de libres de tèxte en aranés non se pòt hèr per liure perque depen totaument deth Conselh Generau dera Val d'Aran.

PERFIL

Lluís Pagès, (Gironella, 1935) viu en Lhèida e hè trenta ans que se dedica as arts grafiques. En an 1991 fondèc Pagès editors, era unica editoriau non oficiau que comercialise libres en aranés. Ac hè damb era colleccion Garona, creada damb era intencion de publicà-i es òbres guanhadores des Prèmis literaris Mossen Condò Sant Beat, qu'anuaument se celèbren ena Val d'Aran. Aué ja compde damb sèt títols.**M.A.M.** Quini son es consumidors reaus des libres en aranés que vostè publique?**L.P.** Ei dificil d'especificàles. D'entrada, eth volum mès fòrt de lectors lo forme era madeisha gent dera Val d'Aran, qu'enquiath moment non podie satisfèr eth neguit de consumir libres ena sua lengua. Mès, eth hèt que se venen libres en aranés non vò dèder que toti siguen liejuts per gent aranesa. En aquest sentit, auem podut comprovar qu'ua bona part des toristes que visiten era Val tanben compren libres en aranés, sustot, perque les considèren un producte exotic.**M.A.M.** Tà on s'expòrten es libres dera colleccion?**L.P.** Ath delà de comercialisà-se ena Val, es libres en aranés s'expòrten entara rèsta deth Principat, València e es Isles Balears, per mieï d'un des principaus canaus de distribucion de Catalonha. De tota manèra, eth principau problèma damb què se trape era gent de toti es lòcs que vò comprar bèth libre dera colleccion en aranés, ei qu' es librerias non n'an en stock. Era majoria d'aguesti libres arriben entàs librerias en servici de nauetats e, se'ath cap d'un parelh de mesi encara non les an venudi, mos les tornen. Es libres son en catalòg e non i a cap problèma entà qu'eth lector les pogue recèber 24 ores dempús d'encargà-les.JAUME VILALTA
President
CRISTINA COLL HUIX
Directora generalVICENT SANCHIS
Director
LLUIS MARTÍNEZ
Subdirector
Redacció:
SILVIA PUERTOLASMàrqueting i Comunicació
CANDI CASADEMONT
Producció tècnica:
JORDI PELÀEZ
Publicitat:
ALBERT BORRÀS
JORDI RIBASCentraleta Tel.: 93-316 39 00 - Fax: 93-316 39 36
Publicitat Tel.: 93-316 39 23 - Fax: 93-316 39 25
Subscriptors Tel.: 93-316 39 44 - Fax: 93-316 39 15
Distribució Tel.: 93-316 39 16 - Fax: 93-316 39 15
Consell de Cent, 425 - 08009 BarcelonaTelèfons a la Vall d'Aran
Redacció. 909 50 92 02
Publicitat. 908 69 29 50DI: B20.249-1976
DIFUSIÓ CONTROLADA PER L'OJD

Era naua piscifactoria de Les, plaçada en Clede, s'acabarà de bastir enguan

Es installacions, que se destinaràn ara cria de pèrques, an un còst de 2.100 milions de pessetes

Silvia Puértolas
VIELHA

Era passada setmana comencèren en Les es òbres de bastiment de çò que serà era naua piscifactoria.

Aguesta piscifactoria qu'anarà plaçada en parçan coneishut coma Clede, se destinarà ara cria de pèrques (un peish d'aigua doça). Aguest ei un tipe de peish qu'en Euròpa a fòrça acceptacion e que compde damb un mercat pro important.

Cau d'èr qu'èr espaci a on ja se bastís era piscifactoria, non sonque se destinarà ara cria de pèrques, senon tanben ara elaboracion d'aguèstes en filets o envasats, entara sua comercializacion.

En aguesti moments es trabalhs que s'an començat son es de bastiment d'ua centrau de cogeneracion.

Es òbres s'an començat justament per aci, ja que se tracte dera part dera piscifactoria que compòrte mès temps e dificultats ara ora de basti-se, pera laboriosetat des trabalhs.

Per çò que tanh ara part destinada ara cogeneracion, se harà en gas naturau. Eth calor sobrant dera combustion deth gas, s'aprofitarà enta cauhar era aigua.

Atau se sajarà de pujar era sua temperatura entara cria des pèrques, ja qu'aguesta espècia se desvolope, en sòn punt mès optim, damb era aigua a ua temperatura de dètz e nau grads.

Profitament

Es terrenes atau coma es dues naus que ja existien s'aprofitaràn ena mesura des seus possibilitats enta bastir era piscifactoria. Aguest endret ère propietat dera empresa Fecsa. Aquiu se i trapaue abantes, era primèra centrau idraulica que s'installèc ena Val d'Aran, per part de Productora de Fuerzas Motrices. Aguesta centrau deishèc de funcionar enes ans setanta.

Er ajuntament de Les, en tot veir que se tractaue d'un

edifici pro important, deth quau non se'n treiguie profit entath pòble, hec ua sèrie de prospeccions en mercat enta veir quina gessuda se li podie dar.

Aguestes installacions, que dempús deth pas deth temps, ja se començauen a maumèter, an estat aquerides pera empresa "Garonna Verda".

Es dues bastisses, que ja existissen, s'adaptaràn ua entara cogeneracion e ua auta entara piscifactoria; ath delà, en exterior s'adequaràn es piscines.

Adjudicacion des òbres

Aguesta empresa, qu'ei a ores d'ara era propietària, a adjudicat es òbres de bastiment dera piscifactoria a Siemens, ua multinacionau d'òrigen aleman e austriac. Siemens, s'encuede d'instalar tot çò qu'ei era part mès tecnica, en tot qu'era òbra civil s'a subcontractat ara empresa Copisa.

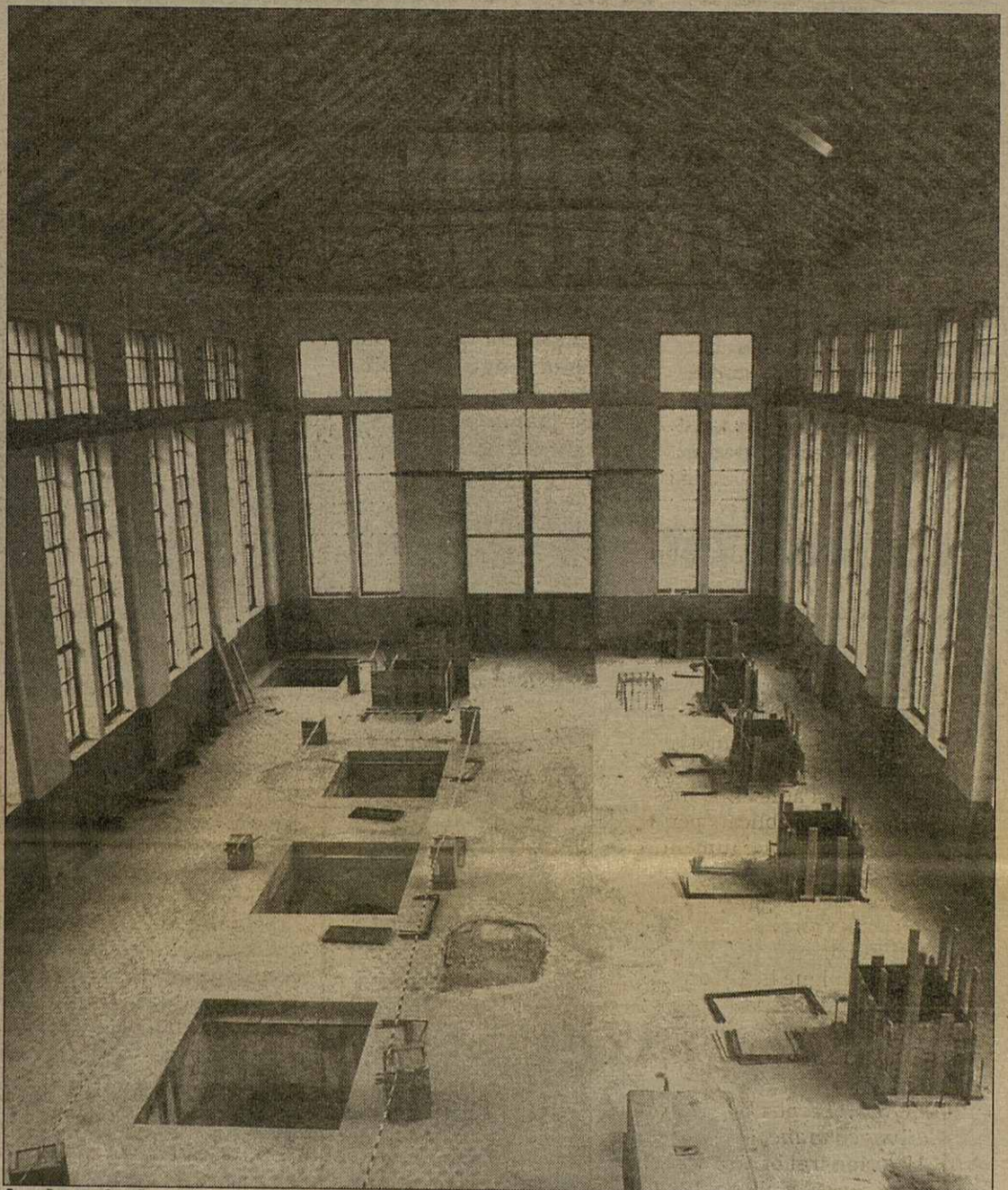
Segontes er alcalde de Les Emilio Medan "er ajuntament, preten damb aguest projècte, que se genèren lòcs de trabalh estables en tot cercar era diversificacion dera economia deth Baish Aran".

Medan higic que "serie bon que i auesse ua sèrie d'empresas que siguessen respectuoses damb eth miei ambient, damb eth territòri a on èm, e qu'ara ora generèssen lòcs de trabalh.

Aguest ei un exemple de çò que serie bon entath Baish Aran tostemp e quan foncione ben. Er ajuntament se botgèc enta trobar era empresa privada que invertísse en aguest projècte dat qu'açò ei bon, non sonque enta Les, senon tanben enta tota era Val".

Hè uns dies se hec era concession provisionau dera aigua, qu'ère çò que mancaue enta poder auer eth permís enta iniciar es òbres, ja que se tracte d'un sòu rustic e urbanisme ei qui a d'autorizar en primèra instància eth permís enta poder començar damb es trabalhs.

Aguest projècte, que se

Aspecte intern que consèrve ua des naus

SILVIA PUÉRTOLAS

comencèc a idear per part d'ajuntament ara hè uns tres ans, poderie servir enta generar ath torn de vint a vint-e-cinc lòcs de trabalh.

Medan, destaquèc era bona disposicion deth President dera Deputacion de Lhèida, Josep Grau, peth son supòrt e gestions portades a tèrme enta tirar eth projècte enta dauant.

Multinacionau

"Garonna Verda" ei era empresa que s'encuedarà dera

explotacion dera piscifactoria. Aguesta, comencèc damb eth supòrt economic d'ua multinacionau francesa. Totun era multinacionau desapareishèc per questions financèras.

En aguesti moments, Garonna Verda, compde damb era participacion d'ua Financèra nòrd-americana, qu'ei era "Walter Oil and gas Corporation", qu'apòrte era part mès importanta deth capitau.

Es sòs d'aguesta inversion son catalans e americans e eth pressupòst totau ei de

dues mil cent milions de pessetes. Segontes es prevision, era centrau de cogeneracion a d'èster entregada a finaus d'an.

Ei probable qu'entara pròpleu primauera ja se comence damb era produccion. De totes manèras, en aguesti moments, ja se crien en ua auta piscifactoria dehòra dera Val d'Aran, peishi d'aguesta espècia que seràn amiadi enta aciu quan era piscifactoria sigue bastida. Aguesti serviràn entara reproduccion des pèrques.

La Setmana

B. p. 86 — 64230 LESCAR
Telefòne : 05 59 68 66 79
Telecopia : 05 59 68 67 17

Setmanèr occitan d'informacions publicat per la
S. C. O. P. — S. A. R. L. VISTEDIT
Las Campanhas 64150 SEUVALADA

Director de la publicacion : David Grosclaude

LA SAMARRETA

TENDES ESPECIALITZADES EN ESTAMPACIÓ
DE SAMARRETES I PECES DE COTÓ
SERÀ EL TEU MILLOR RECORD O REGAL
DE LA TEVA VISITA A LA VAL D'ARAN

Avda. Pas d'Arro, 23 - Passeig dera Llibertat, 4
Centre Comercial Eth Palai de Gèu
(TRICOT) Avda. Castiero, 7-VIELHA

ENTÀ
ANUNCIS
TRUCAR
TATH
TELÈFON
908.69.29.50

Santa Quitèria, ua vielha tradicion ben conservada

Redaccion
VIELHA

Era tradicionau plegària de Santa Quitèria siguec eth punt de trobada de mèis de dues centes persones que s'amassèren diuendres passat ena boca sud deth Túnel de Vielha.

Tot e qu'er ajuntament non declarèc aguest dia coma festiu, era tradicion non se deishèc en darrèr. Era hèsta se convertic en motiu de trobada, non sonque des vesins de Vielha senon tanben de toti aqueri aranesi e

gent dera Ribagòrça que se i apropèren en quinsevolh moment deth dia.

Un an mèis, se hec era missa de meddia ena capèla de Santa Quitèria e tot seguit se beneic eth tèrme. Tanpòc manquèc eth pan, vin e horratge coma mèrque era tradicion.

Eth bon temps, permetec que toti aqueri que voleren posà-se a dinar enes prats qu'entoren era capèla atau ac hessen. Enguan e coma cada an, dempús de dinar, tanpòc manquèc eth balh dera tarde en antic Espitau.

Segontes compde era tradicion er edifici, que se coneish coma espitau, e que se trape ath can dera capèla de Santa Quitèria, lo hec a construir, ara fin deth segle XII, eth rei Alfons II. Aguesta bastissa qu'ère protegida peth madeish rei, servie entà acuelher as aranesi qu'auien de passar eth pòrt de Vielha a pè, abantes que se hèsse eth túnel.

Un còp siguec bastit er edifici, aqui i viuie un caperan damb uns monges (deodats), que s'encuedauen de entretier er espitau e camins qu'amiauen enquiad aguest endret d'ospedatge, e qu'ara ora ère loc de pregària de toti aqueri qu'auien auut ua bona arribada. Aguest edifici passèc a èster propietat der ajuntament de Vielha en segle XVI, tot e qu'eth caperan encara i viuie enquiara meitat deth segle passat.

Era capèla dera santa

Totun, anteriorment era capèla de Santa Quitèria non existie. Aguesta siguec bastida en segle XVIII. Era capèla que se hège a servir entàs actes religiosi ère coneishuda coma era de Sant Nicolau, plaçada

Boca Sud deth Túnel, diuendres passat

SILVIA PUERTOLAS

deuant dera de Santa Quitèria.

Era tradicion explique qu'aguesta Santa ère era avocada dera malautia dera ràbia. Ei probable qu'es pastors bastissen era capèla, entà podé-la venerar, dat qu'èren exposats continuament as atacs des bèsties sauvatges que podien èster portadores dera ràbia.

Era madeisha tradicion

tanben rebrembe qu'ère eth 22 de mai, data conservada entara celebracion, quan es aranesi passauen per prumèr viatge eth pòrt de Vielha dempús der iuèrn. Eth pas deth temps amassa damb era construccion deth túnel, non an hèt desbrembar aguest endret coma a passat ena rèsta d'espitau bastits ath long des Pirenèus.

telefons d'interès general

64 18 01	Conselh Generau d'Aran	Cò de Saforcada, 12	(25530 Vielha)
64 18 15	Museu Val d'Aran	Major, 36	(25530 Vielha)
64 18 15	Ecomuseu de Vilamòs	Major, s/n	(25551 Vilamòs)
64 18 15	Museu S. Joan d'Arties	Ctra. Baquèira, s/n	(25599 Arties)
64 81 79	Bombers de Les	Des Banhs, s/n	(25540 Les)
64 83 80	Bombers de Bossòst	Pl. dera Glèisa, s/n	(25550 Bossòst)
64 00 80	Bombers de Vielha	Ctra. Nacionau, 230	(25530 Vielha)
64 00 04	Hospital Val d'Aran	Espitau, 5	(25530 Vielha)
64 82 29	Dispensari mèdic - Les	Pl. dera Glèisa, s/n	(25540 Les)
64 82 11	Dispensari mèdic - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 53 88	Farmàcia Palà - Baquèira	Edif. Campàllas, s/n	(25598 Baquèira)
64 43 46	Farmàcia Palà - Arties	Ctra. deth Pòrt, s/n	(25599 Arties)
64 23 46	Farmàcia Català - Vielha	Avda. Pas d'Arrò, s/n	(25530 Vielha)
64 25 85	Farmàcia Palà - Vielha	Sentin, 1	(25530 Vielha)
64 20 39	Farmàcia Moralejo - Bòrdes	Antecada, s/n	(25551 Es Bòrdes)
64 82 07	Farmàcia Almansa - Bossòst	Eduardo Aunòs, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 44	Farmàcia Almansa - Les	Querimònia, 3	(25540 Les)
64 50 42	Parròquia de Salardú	Sant Andreu, 1	(25598 Salardú)
64 00 21	Parròquia de Vielha	Pas d'Arrò, 8	(25530 Vielha)
64 82 53	Parròquia de Bossòst	Major, 31	(25550 Bossòst)
64 81 05	Parròquia de Les	Pl. dera Glèisa, s/n	(25540 Les)
64 20 44	Mossos d'esquadra	Edif. Tressens baish	(25539 Betren)
64 80 14	Comissaria - Les	Ctra. de França, s/n	(25540 Les)
64 52 77	Guàrdia Civil - Baquèira	Parcatge Baquèira, s/n	(25598 Baquèira)
64 00 05	Guàrdia Civil - Vielha	Montcorbison, s/n	(25530 Vielha)
64 81 77	Guàrdia Civil - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 29	Trànsit - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 01 75	Caserna militar - Vielha	Pas d'Arrò, s/n	(25530 Vielha)
64 20 88	Gasolinera - Vielha	Ctra. deth Túnel, s/n	(25530 Vielha)
64 72 91	Gasolinera - Era Bordeta	Ctra. N-230, s/n	(25551 Era Bordeta)
64 71 00	Gasolinera - Pontaut	Ctra. N-230, s/n	(25549 Pontaut)
64 57 26	Infor. turisme Salardú	Balmes, 2	(25598 Salardú)
64 16 12	Infor. turisme Arties	Pl. Urtau, 26	(25599 Arties)
64 01 10	Infor. turisme Vielha	Sarriulera, 5	(25530 Vielha)
64 82 07	Infor. turisme Bossòst	Eduardo Aunòs, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 44	Infor. turisme Les	Pl. der Ajuntament, s/n	(25540 Les)
64 44 55	Infor. Baquèira Beret	Núcleu Baquèira, s/n	(25598 Baquèira)
64 09 79	Sen. Iniciatives Turistiques	Avda. Castièro, 15	(25530 Vielha)
64 72 32	Deportur	Sant Ròc, 1	(25550 Bossòst)
64 24 44	Camins dels Pirineus	Pas d'Arrò Baishi, s/n	(25530 Vielha)
64 08 88	Escola d'equitació	Ctra. França, s/n	(25530 Vielha)
64 28 64	Palau de gel	Eth Solan, s/n	(25530 Vielha)
64 81 57	Complex esportiu Bossòst	Era Lana, s/n	(25550 Bossòst)
64 01 95	Parada de taxis (Vielha)	Pl. Sant Antòni, s/n	(25530 Vielha)
932 65 65 92	Cotxes de linia		
906 33 00 03	Informació meteorològica		
900 12 35 05	Informació carreteres		

Eth Sindic de Greuges se desplace entà Vielha eth pròplèu 8 de junh

Redaccion
VIELHA

Eth Sindic de Greuges, Anton Cañellas, a previst viatgar entara Val d'Aran eth pròplèu 8 de junh damb era intencion d'atier personaument a toti aqueri ciutadans que volguen exposà-li quinsevolh tipus de problematica, vinculada damb es administracions publiques deth parçan.

Eth Sindic de Greuges de Catalonha ei era Institucion, que s'encuede dera supervision dera administracion dera Generalitat e des ents locals enta protegir es drets fundamentaus e es libertats publiques des ciutadans.

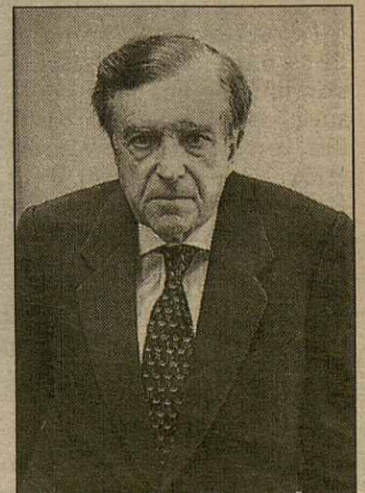
Visites concertades

Anton Cañellas a previst atier, non sonque as vesins de Vielha, senon tanben a tota era gent dera Val d'Aran qu'atau ac desire, de dotze a dues e de quate a sies dera tarde en Otèl Tuca.

Toti aqueri que volguen exposà-li quauqua quèisha auràn de concertar ua cita prèvia per telefon.

Era visita deth Sindic de Greuges entara Val d'Aran forme part d'un programa de descentralisacion qu'a metut en foncionament aguesta institucion, entà conèisher d'a pròp es diuèrses problematiques que se genèren en toti es pòbles catalans. Aguest programa de descentralisacion comencèc era sua prumèra fase per Lhèida, Girona e Tarragona. Ena dusau fase se visiten es caplòcs de comarca de tota Catalonha, en tot èster Vielha era segona laguens deth programa de visites. Eth prumèr desplaçament qu'a hèt Cañellas a estat entà Manresa.

En 1997, eth Sindic de Greuges, recebec un totau de mil ueit centes trenta tres quèi-shes, per part des ciutadans de tota Catalonha. Per çò que tanh as abi-

Anton Cañellas

ARCHIU

tants dera Val d'Aran, non se li n'adreçec cap.

Anton Cañellas siguec elegit, peth Parlament de Catalonha, entà ostantar aguest cargue, en mes de hereuèr de 1993. En hereuèr d'enguan a estat reelegit de nau. Cau rebrembar qu'era sedença centrau d'aguesta Institucion se trape en Barcelona.

Era Val d'Aran se solidarise damb eth pòble saharau

Eth delegat deth "Frente Polisario" explique era situacion ena qué viuen es refugiats

Redaccion
VIELHA

El Delegat deth Frente Polisario Saharau en Catalonha e es Balears Adda Brahin, visitèc hè uns dies era comarca, damb era finalitat de potenciar conjuntament damb era Associacion "Amics deth Pòble Saharau dera Val d'Aran", era campanha que se pòrte a tèrme des de aciù, entà sensibilisar ara gent atau coma as autoritats, dera situacion ena qué viu actuament eth pòble saharau.

Adda Brahin, expliquèc tant ath Sindic d'Aran, Carlos Barrera, coma ar alcalde de Vielha, Jusèp Calbetó, a mèis d'a uns auti collectius deth parçan, coma se desvolope eth referèndum entara independència deth Sahara Occidentau.

Referendum

Eth Pòble saharau viu en aguesti moments submergit ena illusion deth pròplèu referèndum entara sua independència, que se celebrà en hereuèr de 1999.

El Sahara ei aucupat des de 1976 peth Marròc. Eth pòble Saharau s'auèc d'exiliar entà Argèlia e en aguesti moments ues 160 mil personas viuen enes camps de refugiats de Tindouf (Argèlia).

Amics deth Pòble Saharau ena Val d'Aran, pòrte a tèrme en aguesti darrèr mes, ua campanha de recuelhuda de signatures, atau coma de supòrt economic ad aguest pòble.

Enquiath moment e segontes un des representants d'aguesta associacion José Castillo: "era campanha ei força positiva dada era participacion economica, non sonque des institucions araneses senon tanben d'uns auti collectius coma collègis, particulars o un aute tipe d'associacions que mos ajuden entà qu'eth nòste trabalh envèrs aguest pòble sigue mèis pro-

Camps de Refugiats de Tindouf

ductiu".

Segontes Castillo, damb es hons economics que ja s'an recuelhut damb aguesta campanha, s'a collaborat entara crompa d'un tot terren. A mèis tanben cau remarcar que dus empresaris dera zòna an hèt ua donacion de dus ordenadors, dues fotocopiadores e ua television.

Dimenge passat gessec de Barcelona ua flòta de trenta veïculs tot terren e cinc ambulàncies qu'anauen destinades entath transpòrt des saharauis, que les trasladarà ben lèu entà ua naua ubicacion des sòns campaments. Cau rebrembar qu'ena actualitat eth pòble Saharau viu en tròs deth desèrt mèis arid, que recep eth nòm de Hamada, damb temperatures que pòden arribar a arténher peth dia es 50 grads, en tot que ath ser pòden baishar enquiàs zèro grads de temperatura.

Era sua subsistència ei gràcies ara ajuda umanitària de bona part des païsi europèus, damb un pes important per part des ONG (Organisacions non governamentals)

damb era colaboracion d' "Amics deth pòble Saharau" dera Val d'Aran.

Campanhes en Aran

"Amics deth Pòble Saharau" dera Val d'Aran, se fondèc er an 1995. Era sua finalitat ei era ajuda umanitària ath Sahara Occidentau.

Entre es accions desvolopades per aguest collectiu cau destacar era campanha damb era qué comencèren era sua ajuda ad d'aguest pòble, en 1996 damb era recuelhuda en tota era Val de pròp de 20 tones de materiau diuèrs. Des de ròba enquiàs aliments o joguets, sigueren quauquid des productes que se remassèren entà enviar entàs camps de refugiats. En aguesta madeisha campanha tanben se envièc un Land Rover, qu'en aguesti moments encara ei en servici diari d'ajuda.

Tanben s'an hèt un aute tipe d'actuacions, coma hestaus de patinatge artistic, tostemp damb era finalitat d'ammassar sòs entà sajar de cobrir es besonhs des refugiats. Charrades enes escoles

damb ilustracions de diapositiues, o charrades en diuèrsi pòbles dera Val d'Aran entà informar coma ei era vida des refugiats enes camps, son quauquid des actes qu'a organizat aguest collectiu ena comarca.

Çò que mèis a impactat ara societat aranesa en aguesti tres ans que pòrte treballant era associacion, a estat era acuelhuda de mainatges

saharauis per familhes dera Val d'Aran.

Eth prumèr viatge que vengueren sies mainatges entà passar un mes en parçan siguec en juriòl 1995. En un segon viatge, en 1997, vengueren 7 mainatges, mèis tostemp acompanyats d'un monitor natiu, pendent era sua estada. Aguesti mainatges en quauque cas encara mantien contacte damb es familhes que les acuelheren en sòn dia.

En aguesti moments un membre dera Associacion se trape enes campaments de refugiats perfilant çò que serà era pròplèu campanha a desvolopar des dera Val d'Aran. Cau rebrembar que toti aqueri que volguen desvolopar quinsevolh tipe d'ajuda umanitària enes madeishi camps de refugiats, a compdar deth mes de agost, se pòden dirigir ara associacion que les mantierà ath corrent des tramits qu'auràn de portar a tèrme.

Ua des pròplèu iniciatius per part de "Amics deth pòble Saharau" serà era projeccion cinematografica de "Los baües del retorno", ua pellicula qu'ei rodada integrament enes camps de refugiats, ena qué era actriu catalana Silvia Munt mos introdusís ena problematica Saharau. Toti es èxtres qu'aparishen ena pellicula son d'aquiu.

Tanben, de cara ath mes d'octubre son previsti tres dies d'activitats de divulgacion a on s'installarà ua Jaima (viuenda tipica saharau), se daràn conferències, activitats entàs mainatges e se poderà degustar tè tipic.

Manifestacion en Aaiun en 1975

Generalitat de Catalonha
Departament d'Ensenhament
IES d'Aran
Vielha

CICLES FORMATIUS DE GRAD MEJAN aufrits peth cors 1998/99

- Installacion e manteniment electromecanic de maquinària e conduccion de linhes.
- Conduccion d'activitats fisicoesportiuas en miei naturau.

Periòde de preinscripcion: Der 1 ath 5 de junh de 1998

IES D'ARAN. Ctra. de Betren, s/n. 25530 Vielha (Tel/Fax 973 64 18 74)

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenhament
IES Escola d'Hosteleria
de Les

CICLES FORMATIUS DE GRAU MITJÀ

TÈCNIC EN CUINA
DURADA: 2.000 hores
Formació en centre educatiu: 1.600 h
Formació en centre de treball: 400 h

TÈCNIC EN SERVEIS DE RESTAURANT I BAR
DURADA: 1.400 hores
Formació en centre educatiu: 900 h
Formació en centre de treball: 410 h

Els Banys, s/n. Tel. 973 64 72 42
25540 Les, Vall d'Aran (Lleida)

bramau

Es valades

Eth Conselh Generau d'Aran recebec eth passat 20 de mai ua importanta representacion des Vals Occitanes d'Itàlia. Representants des govèrns locals e regionaus se desplaçèren entà auer un prumèr contacte de relacion damb eth Govèrn dera Val d'Aran. Eth pòrtaveu des occitans d'Itàlia, Sr. Allocco, mostrèc era volentat de relacionar era Val d'Aran damb es Vals Occitanes laguens d'un plan de desenvolopament basat en impuls dera identitat. Es Occitans d'Itàlia entenen qu'er occitanisme ei ua carta de presentacion que se pòt rentabilisar. "Era cultura occitana ei era nòsta clau entà entrar en Euròpa" assegurèc era Assessora Culturau de Droneo, Gabriella Codolini, en Osuitanio Vivo (Periodic mesadèr des Vals Occitanes) deth mes de març. "Tu ès des nòsti e nosati em des tòns" li didie Mariano Allocco a Carlos Barrera "nosati em gent dera montanha, gent dura, e mos cau amassà-mos entà èster mès fòrti e projectà-mos". Eth reconeishement dera minoria occitana en Itàlia ei luenh d'auer eth reconeishement dera Val d'Aran. "Vosati auetz era sòrt d'èster en Catalonha" manifestau Allocco. "Era Val d'Aran ei un simbèu, ei era expression concrèta d'entà on mos cau anar. En Aran auetz era marcha mès rapida e mos pòdet ajudar".

Es paraules deth senhor Allocco

èren facilament comprenibles. Era varietat dialectau des occitans d'Itàlia s'apròpe fòrça ara aranesa. Es qu'escotèren es entrevistes que les heren en TV3 e Catalonha-Ràdio ac comprovèren.

Er article 6 dera Constitucion Italiana reconeish qu'era Republica a de tutelar es minorias lingüísticas, mès en moment dera aplicacion dera norma, er Estat italian non reconeish as occitans deth Piemont coma ua minoria lingüística. Ena presenta setmana a de passar en Parlament italian ua proposicion de Lei en matèria de tutela des minorias lingüísticas qu'equipare eth sard, eth ladin, eth friulan, er occitan... Se s'aprovèsse (dempús dera aprovacion deth Parlament cau era aprovacion deth Senat) permeterie eth desenvolopament d'accions ena escla, enes mieis de comunicacion... que darien ua revitalisacion ara lengua naturau e pròpia des Valades. E... permeterie tanben qu'Itàlia podesse auer un papèr compromut ena signatura dera Carta Europea des Lengües Minoritàries.

Es dotze Vals Occitanes d'Itàlia, correntment coneishudes com es Valades, an desenvolopat un projècte conjunt entà projectar era sua identitat damb era participacion dera Region Piemont e era Union Europea, que se coneish damb eth nòm d'Espaci Occitan e que contemple

accions culturaus e economicas, com era recuperacion d'ua indústria tradicionau. Es propòstes son tostemp fundamentades en desenvolopament dera sua identitat: un institut d'estudis, un itinerari sus era lengua, un centre toristic... Eth propòsit dera projecion europèa en tot emplegar eth reclam dera personalitat collectiva ei un projècte amplament compartit en tot eth territòri. Ei un desir collectiu que lo sentem quan damb intencion, canten aqueth bocin aquerò que "era net non ei hèta entà dormir". E tot soent ac repetissen enes sòns actes.

Enes Valades eth nivèu d'emplec d'occitan ei escàs. A nivèu economic, es dificultats e er aluenhament des grani centres de produccion, an ocasionat que i auesse ua fòrta emigracion. Entre es emigrants importants rebrembam ar actor J. P. Belmondo ath que podem escotar doblant ar occitan bocins dera pellicula de Godard "A bout de souffle" (1960).

Enes Valades ei encara possible de trapar gent, coma Ninin, 79 ans, que viu soletà en un pòble ath cap d'ua montanha, que non parle sonque occitan, per qué li hè pòur e vergonha de parlar italian (e perque se li hè estranh). Ei possible de trapar ath grop de Rock "Lou Dalfin" qu'actue damb fòrça succès entre era joenessa de tot eth nòrd d'Itàlia e que cante en occitan, damb fòrça

instruments tradicionaus. En totes es actuacions, eth cantant de "Lou Dalfin" hè rebrembe der ideològ der occitanisme Francés Fontan entà remercar qu'Occitània non ei ua qüestion culturau, ne folclorica, senon qu'ei ua qüestion politica.

Es valades ei un país de contrasti, de tradicion ath cant dera modernitat; un país que se desvelhe e que pòt prèner eth protagonisme deth sòn futur damb eth drapèu deth sòn occitanisme. Es occitans d'Itàlia contràriament as sòns vesins occitans de França, non sacralisen er Estat; er Estat ei mau vist. Eth ciutadan italian non a un besonh de servici e de respecte pes decisions a eth nivèu dera Republica. Açò hè qu'er individu cerque d'auit referents de collectivitats e eth desenvolopament d'accions en favor deth reconeishement dera identitat dera sua comunitat. Aguest sentiment ciutadan facilitarà eth cambiament des estructures... Un apropament Val d'Aran-Valades, coma motor d'ua transformacion mès importanta, ei possible. Era sua accion conjunta pòt èster ua aportacion mès, damb fòrça d'auit iniciatius, qu'ajude a transformar eth panorama identitari europèu en tot sarrar as vesins francesi a replantejà-se eth sòn totalitarisme culturau e eth sòn centralisme.

Jusèp Loís Sans Socasau
Institut d'Estudis Occitans-Aran

Un estudi universitari alèrte dera menaça dera unificacion europèa sus Occitània

Albert Mercader
VIELHA

Eth professor deth Departament de Sciéncias Politiques e Socias dera Universitat Pompeu Fabra, er aleman Klaus-Jürgen Nagel alèrte, en un estudi, sus era menaça que supause era politica des regions dera Union Europèa ena creacion d'ua region Occitana. "A efectes dera politica europèa e dera logica Institucionala, ua region non serà reconeishuda jamès, se non a ua estructura administratiua. Era intencion prumèra, e sembla era unica, dera Union europèa ei era unificacion monetària".

Nagel, que trabalhe des deth mes de gèr coma professor convidat ena Universitat Pompeu Fabra, premanis un projècte en quau s'expliquen es procèss d'unificacion europèa enes regions de Galles, Catalonha e Occitània.

Aguest estudi plantege, d'ua forma pragmatica, es possibilitats que Brussèlles reconeishes ues regions sense estat. "Se Catalonha encara a possibilitats, eth cas d'Occitània ei fòrça dificil. De moment son-

que i a un moviment culturalista, non a entrat tansevolh en ua fase de politisacion".

Eth professor Klaus-Jürgen Nagel expausec recentment enes jornades de Catalonha, Occitània e Universitat, organisades per Archiu Occitan dera Universitat Autònoma de Barcelona, es prumèras conclusions d'aguest trabalh.

Entà Nagel, "i a mès diferències que semblances entres es tres regions. Es tres se definissen per auer un hèt lingüistic caracteristic, mès era situacion damb era qué afronten eth futur europèu ei ben diferent.

Catalonha a arribat a artèner ua burocràcia pròpia lèu lèu coma un sucedani d'Estat. Eth País de Galles ei en vies de trapar açò, tot e qu'eth sòn partit nacionalista non ei tan arraitzat coma en Catalonha. En Occitània non existís cap estructura administratiua. Eth moviment politic ei inclús feble".

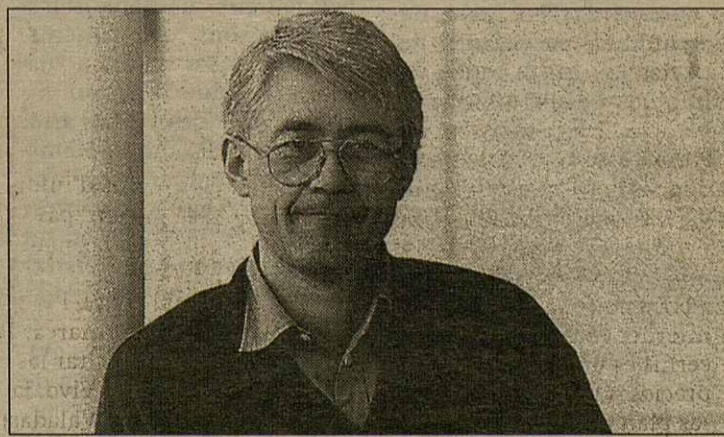
Nagel considèra qu'era reivindicacion d'ua region unitària entà Occitània harie perillar "era fragil existéncia dera Region" e que "era unica possibilitat ei qu'era region dera

Lengua d'Òc se pogue aliar ar estat Espanhòu o a Catalonha. Pensi qu'era soleta manèra de hè-se sentir e entrar en jòc des regions europèas serie a trauers de Catalonha, coma un reconeishement d'aguest país as sues minorias".

Entà Nagel, nomenat doctor en Istòria e Sciéncias Politiques ena Universitat de Bielefeld (Alemanha), eth procès d'unificacion europèa se hè "des de politiquas de comitès, molt poc transparentes".

Nagel exprèsse eth sòn excepticisme sus era foncion que desvolope Brussèlles: "cau rebrembar qu'era Union Europèa non a constitucion e per tant non se sap ben ben qui a es competencies e eth poder. Çò que i a en Brussèlles se'n ditz Parlament, mès hè ben poc coma Parlament. Inclús i a un cert desenganh deth govèrn catalan en aguesti organs europèus". Apunte qu'era unica gessuda entà entrar laguens deth jòc des regions, que dempús servirà entà distribuir es hons europèus, ei peth miei des estats.

Ara per ara, non i a ua uni-

Klaus-Jürgen Nagel, dera Universitat Pompeu Fabra

tat politica occitana que pogue reivindicar aguesta unitat. Cap ara decada des sei-shanta era zona des viticultors ac sagèren mès non prosperèc. Comencèc a estudiar istòria de Catalonha perque arribè massa tard" Albert Mercader, eth professor de Nagel, naishut en Wesfàlia (Alemanha) en 1955, comencèc a estudiar era istòria de Catalonha "perque arribè massa tard e non poguè trigar arren de çò que m'auia prepausat.

Jo volia estudiar quauqua causa sus era guèrra civil, er anarquisme o era influéncia

d'Alemanha ena guèrra civil espanhòla. Alavetz me prepausèren dus tèmes: eth País Basc o Catalonha, era segona Republica, e siguec quan me comencèc a interessar pera istòria catalana".

Es dus prumèrs libres que liegeg sigueren eth d'"Era Liga catalana de Molas e era Union des Rabassaires de Balcells". Ena actualitat redactèc era part finau d'aguest estudi en qué constate qu'"Occitània ei dehòra deth trèn d'aguestes possibles regions o aumens a plan pògues possibilitats".

Carona enjós

Ràdio País: 15 annadas de ràdio en occitan

David Grosclaude
LESCAR

Al cap de 15 ans cal reconèisser que Ràdio País es encara una experiéncia un pauc a despart. D'aver causit, a l'origina, quan se creèt, de far de l'occitan la lenga *normala* de sos programas li permet d'èstre, quinze ans aprèp, la sola ràdio que se posca reivindicar d'expression occitana.

Segur en 15 ans las dificultats son estadas nombrosas e importants. La lei sus las ràdios permet pas de reconèisser lo caractèr especific d'una ràdio que trabalha en occitan per 80 % de sos programas.

Las dificultats materials e economicas son totjorn presents, de faison regulara, mas a pas entravat per aquò lo desenvolopament de Ràdio País que, partent del Bearn, a uei una amplor regionala pr'amor cobrís quasi la mitat de Gasconha.

Ràdio País a installat emetors en quatre departaments (Pirenèus Atlantics, Nauts Pirenèus, Gèrs e Landas). A cada emetor novèl installat, la condicion primièra èra que respondèsse a una demanda locala. Per aquesta rason, Ràdio País son, al jorn de uèi, quatre associacions de basa, federadas, que fan funcionar l'estructura.

Sus totas las frequéncias i es difusat lo meteís programa

ma mas cada associacion de basa participa a la creacion d'emissions.

L'objectiu es de far una ràdio que parla a totes los estatjants de la zòna d'escota e de pas se limitar a un canton pichonèl.

Sosten

Longtemps lo sol sosten exterior es vengut dels auditors e mai d'un còp Ràdio País se posquèt virar las dificultats financièras sonque mercès als que l'escotan e a lor generositat.

Mas a partir de 1988 foguèt presa la virada del professionalisme amb la decision d'aver, demèst dels benevòles, quauques salariats per

Una ilustracion de Ràdio País

far al mens la partida jornalística del programa. S'engatgèt lavetz la batalha d'una reconeissença per las collectivitats locals del trabalh de servici public de la lenga occitana realizat per Ràdio País.

Desemboquèt al cap de quauques annadas sus una ajuda regulara del conselh general dels Pirenèus Atlantics puèi del conselh general dels Nauts Pirenèus e ajudas puntualas de la region Miègjorn Pirenèus. Mas empachèt pas l'equipa de Ràdio País de desvolopar mejans de finançament suplementaris (edicions de libes, vidèos, disques, animacions).

Budgèt

Lo budgèt demora modèste. Vira a l'entorn de 700 000 francs (28 milions de pesetas) per an çò qu'es pauc de causa per far funcionar una ràdio 365 dias l'an. La modestia dels mejans financièrs permet pas de segur d'anar fins al cap de çò que voldrián far los responsables de Ràdio País. Una professionalizacion mai fòrta, un confort de trabalh mai grand, una estructura tecnica mai bona serían possibles amb quitament la mitat de çò que pòt costar una de las ràdios del *servici public* de France que ditz pas un mot d'occitan (ni a Pau, ni al Mont de Marsan) e que sembla pas conèisser la cançon occitana.

Maraton

Lo maraton radiofonic que prepausa Ràdio País, se debararà sus las ondas de la ràdio los 19 e 20 de junh.

Lo principi es simple: 24 òras de temps l'antena serà alimentada sonque per messatges a prepaus de la lenga occitana. Tot cadun pòirà participar com se foguèsse una corruda ont se cal passar lo relai. Tot cadun pòirà ocupar 1, 2 o 10 minutas d'antena, sol o amb d'autres (associacion, empresa, collectiu) e dire, en la lenga que l'agrada, perquè pensa que la lenga occitana a drets e deu èstre reconeguda.

Cada participant donarà 30 francs (o mai) per minuta d'intervencion e aquela moneda anarà integralament a Ràdio País. Totas las

possibilitats son dubèrtas per participar.

Òm pòt enviar messatges enregistrats a l'avança sus una caisseta, òm pòt enviar un messatge escrit que serà legit, donar 100 francs per far passar una cançon de 3 minutas amb un messatge legit davant, òm pòt tanben participar en dirècte sus plaça o per telefòne, per fax, o enregistrar un messatge sus un responeder, léger un poèma etc.

L'idea es de far arribar sus l'antena messatges de pertot en occitan o en una altra lenga e perquè pas de veire associacions, empresas, venir dire a l'antena lo perquè de lor engatjament.

Ràdio País publica en sa darrièra letra d'informacion totes los detalhs de l'operacion e las possibilitats de participacion.

Ràdio País - RN 117 - F 64230 Pœi de Lescar / Occitania
Tel. : 05 59 68 67 38. Fax : 05 59 68 67 58.

Internet, que vaquí un nom que ne fa pantaissar d'uns e ne fa tremolar d'autres. Tots coneissem los excesses de la ret e anam pas doncas nos i arrestar. Un dels vejaires mai rasonables en definitiva es puslèu dels optimistas sus aqueste tèma, aquesta aisina. Efectivament, Internet en çò que nos concèrnís es un dels biaisses mai precioses per divulgar de causas plan minoritàrias qu'aurián mantuna dificultat per se far ausir, escotar o legir amb los referents tradicionals. Aurretz comprés, plan solid, que nos referissem essencialament a las culturas minoritàrias o minorizadas e mai especificament aquí a l'occitana.

Las naveganças informativas de l'Arxiu Occità comencèron fa dos ans qu'aquí a Barcelona i a pas la paura de las maquinas electronicas qu'existís sovent a l'estat francés malastrosament... E dempuèi aquel moment qu'es vengut una mena de tissa, de còps benlèu un pauc obsessiva mas que

fin finala nos porgís d'informacions que i auriam pas pogut accedir amb las manieras tradicionals.

Entre las causas que i podèm trobar cal remarcar la possibilitat de consultar las paginas d'Ousitanio Vivo, la revista de las Vals (o Valadas) occitanas del Piemont (lo limit verai-verai d'Occitània cap a l'est, que se ne ditz fòrça sovent e plan inexactament qu'Occitània va de Bordèu a Niça):

<http://www.cnn.it/occitania/ousitanio/default.htm>, aquela de saber qualas son las activitats de l'associacion d'Occitans a America que son plan actius: <http://www.odyssey.net/~occitan/>, d'accedir al musèu de la Val d'Aran: <http://www.mygale.org/09/si morre/aran/> o de conèisser Ràdio País, una de las ràdios occitanas, qu'emet en lenga nòstra dins Gasconha tota: [ueu/radiopai/.](http://www.mygale.org/~miq</p></div><div data-bbox=)

Pasmens, la pagina indefugible e que vos permet l'accès cap a tot çò que se fa en occitan sul malhum o la telaranha coma se ditz, es la pagina OccitaNet de l'infatigable Matiàs Van den Bossche, un dels occitans mai actius de tota la telaranha: <http://www.mygale.org/09/si morre/oc/>. A partir d'aquí podretz accedir per exemple al Sabaud (lo diccionari de la lenga occitana del GIDILOC), al Servici de la Lengua Occitana, a l'Institut d'Estudis Occitans de París, a la Linha Imaginòt, la publicacion del sector musica de l'IEO e tot un fum d'autres causas encara.

Per aquels que vòlon èsser informatats de l'òbra sus las activitats occitanas avètz tanplan la lista de corrièr list-oc dobèrta a tots, que que ne sián la nacionalitat o la lenga (i trapam de catalan, d'anglés, d'espanhòl, de fran-

çés e tanben de piemontés per vos ne balhar qualques exemples...). Aquesta lista de discussion vos permet de vos assabentar de mantuna causa, eveniment que se pòt debarar dins tot l'airal occitan e de còps de parlar de problematics d'autres pòbles minoritaris tanplan entre d'autres causas... Per s'i abonar, es plan simple, mandatz un messatge a listserv@cict.fr e dins lo messatge devètz escriure: *subscribe list-oc*; qualque temps aprèp vos mandaràn un messatge de benvenguda e puèi rebretz tota la correspondéncia que s'i fa dedins.

Es de regretar pasmens la febla preséncia dels autres organismes occitans e dels occitanistas en general. Qu'avèm aquí una oportunitat de pas deixar perdre, que podem aital establir mai de ligams entre cada recanton d'Occitània e d'endacòm mai

e cresèm qu'es quicòm de ben necite pr'amor que çò que manca plan sovent a l'occitan e a las activitats occitanas es la comunicacion e la concertacion.

Alara vos recomandam la visita d'aquesta Occitània que ben sovent nos pòt semblar mens virtuala que la de tèrra, pèira, carn e òsses, per çò que porgís un image mai clar e unitari de la realitat d'aqueste país nòstre —o beson per mai d'un abitant dels païses catalans— que sovent sa mancança nos dificulta la comprenson entre los quites occitans.

Col·labora l'Arxiu Occità de la UAB

Institut d'Estudis
Medievals.
Edifici B.
08193 Bellaterra (Barcelona)
Telèfon 93 581 11 44
E-mail
arxiuoccita@blues.uab.es

miralhem-mos

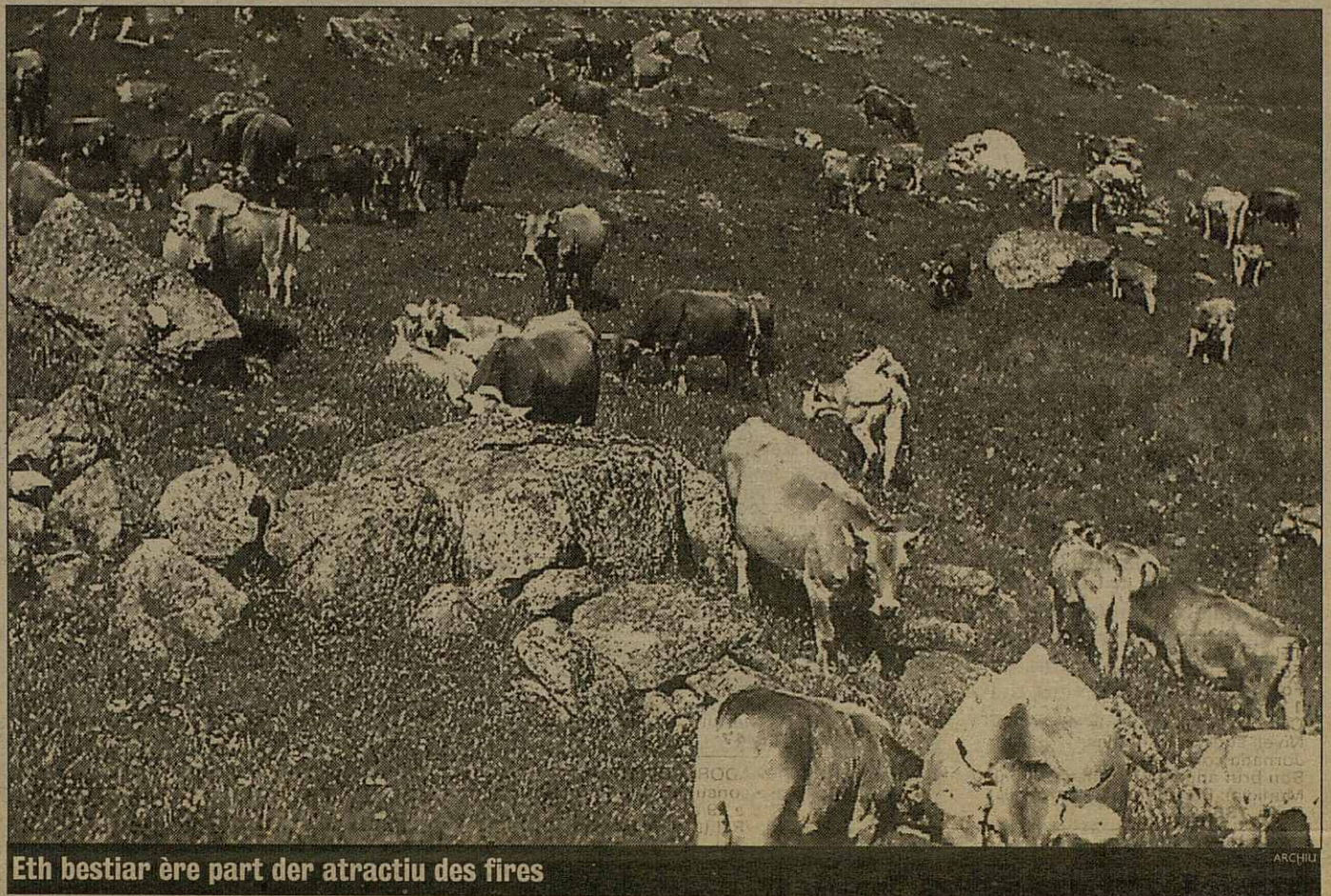
“Entàs fires i anàvem quasi toti, lèu era meitat dera gent des pòbles”

PILAR BARÉS

Auè mo'n vam entath Naut Aran. Parlaram damb tot un personatge. Toti lo coneishem per Pi mès eth sòn nòm ei Joan Cònsul. Neishec ara hè setanta ueit ans ena casa des d'Escolà en Tredòs. Ère eth petit de sèt frairs, damb era sua fraia grana se portauen vint ans. En èster eth mès joen demorèc ena casa e li calec portà-la entà dauant. Mès “es germàs se n'anèren, er un per aci e er aute per delà entà campà-se era vida coma pogueren. Se repartiren per Unha, Casarilh, Vielha e Barcelona, e bèth un desapareishec ena guèrra”.

A Joan tostemps lo coneisheratz pr'amor que pòrte ua bòina e betrèles. Li agrade humar puros e caliquènhos sustot enes amassades familiars o enes hèstes. Se sè ath cap de taula coma ère abantes era costum que se i sège eth cap de casa; e quan arribe era ora deth cafè comence a condà-te istòries de quan ère joen o deth bestiar. En casa quan arribaue eth temps de fires, tostemps demanauen se Pi auie baishat tara firà. Es hèires e era pesca son es sues aficions. Li shaute er ambient que i a enes fires, son coma es dies de hèsta, mès te trapas damb gent que hè temps que non as vist, camps e parles deth bestiar e s'es prètz se corresponen damb er estat deth bestiar. Joan en sòn temps lèu s'auie corrut totes es hèires. E guardatz se coma son es causes qu'ena fira d'Estèrri-ara hè un pialèr d'ans- coneishec a Conchita era sua hemna.

“Quan vieve era fira de Vielha, alavetz que se i anave a pè damb eth bestiar. Maitin de fira, au, toti amassavem es vedèths e se hève un paquet, un aute paquet de shivaus, un aute d'ègües, e un aute paquet de machos de cadena -que se'n ditz- e qu'anaven encabestats. Tara fira de Vielha i vieve tota era Val d'Aran. Duraue apruprètz tres dies. Toti non i anàvem cap, tres dies. Quan non venies eth prumèr dia te calie demorar eth segon o senon eth tercèr. Aquerò, ja se pative un shinhau damb es bèsties!” Ena hèira de Vielha s'amassaue eth bestiar un an a on ara son es quartèls, qu'abantes tot aquerò èren tèrres, e entar aute an s'amassaue a

Eth bestiar ère part der atractiu des fires

on ara ei era gasolinèra.

“Alavetz non i ère cap era fira aguesta de Salardú. Aviem anat entà Vielha e Bossòst; en Canejan tanben se'n hève ua, e se i portaven es oelhes. Mès jo non i avia anat jamès”.

“Dempús vieve era d'Estèrri, molti i anàvem a pè, e d'auti en coche de linha. En Estèrri crompàvem es polhins, shivaus, machos e mules. Es porcèths se hèven a vier a pè. Cada pòble hève un paquet, alavetz se'n crompaven molti de porcèths. Se'n crompaven gròssi entà aucir, e d'auti entath recrion tar aute an. -Guarda-sortiem d'aci a pè e a viatges tara ua o entàs dues deth ser. Arribàvem tàs ueit o nau deth maitin sense aver dormit. Ja dormiem es auti dies! En arribar ena Mare de Diu, i prenèvem un talh de bolh, de langoissa e un vasso de vin o dus. En València i arribàvem entà esmorzar. Alavetz costave eth coche de linha dues o dues pessetes e pico, e mès ençà tres. Jo èra des que i anàvem a pè, mès en arribar en Estèrri te n'avies gastat quate o cinc”.

“Entàs fires i anàvem quasi toti, lèu era meitat deth pòble: hemnes e òmes. S'aprofitave era fira entà anar a crompar era ròba. Alavetz ena Val d'Aran i auie bèth sarte, mès es que anàvem entara fira d'Estèrri crompàvem ath sarte qu'aquiu i avie: Garraví que li dideven. Era question ei que Garraví vieve soent a vier préner mesura, preneve mesura des pantalons, des trajes, e les hève. Dempús les portave damb dues ègües -encara me'n brembi-ua blanca e ua auta ròia. Tant lèu que podie passar eth Pòrt ena primaüèra ja viege cargat damb es ègües entà portar era ròba. E ère atau en aqueri temps!”

Eth prumèr dimenge de Quarème “que vieve era fira de Salàs. Aquiu tanben i portaven molt de bestiar. De totes es províncies d'Espanha que vien a crompar. Entà pòder anar entà Salàs te calie passar eth Pòrt e alavetz te i calie anar dus dies abantes entà parlar, e atau poder hèr passar es machos peth camin. Jo as tretze ans ja i comencè a parlar. Te calie tres dies

entà anar entà Salàs, tres dies de fira, e tres dies entà tornar. En aguest pòble totes es cases avien eth sòn corrau que mos servie de fonda. Era gent d'aquiu i vivie mès que mès d'aquerò, e dempús dera finca: de cuèlher olives, òli, e vin. Be n'ère de pesada aguesta fira!”

Era aficion pera pesca ja li viege de joen, ditz: “alavetz òc que n'aviem agarrat de trauetes, tot plegat non valien gran causa! Hègem ua shudada! Anàvem entà Colomers e per toti es estanhs que i a per aci quan podies, bèth dia d'ostiu. Se bèth dia mos i quedàvem, dormiem dejós d'un pin o ath costat d'ua ròca”. Quan ne baishaven mès deth comples hègen a fregir e les metien en ua caceròla damb òli, pr'amor qu'abantes non auien gelères coma ara. Tanben se venien es trauetes as otèls coma er otèl Lacreu en Salardú, o baishaven tà Vielha ath ser damb eth shivau e es venien en otèl Internacional. E en tot parlar de trauetes se mos daurís era gana e cau anar na aumplir er estomac.

Propietari:
JOSEP ALTADILL GONZALEZ

Establiment Gourmet
Pinxos - Tapes
Bodega (criances, reserves
i grans reserves)
Productes de la Vall
Menjar preparat per emportar

Passeg dera Libertat, 5 • Vielha
Tel./Fax (973) 64 08 82
25530 VIELHA (LLEIDA)

Aran & Arte, s.l.

Rètols lluminosos
Senyalització d'obres
Retulació de vehicles
Creacions de neó
Disseny de logotips
Adhesius

Ctra. de Gausac (Edifici Val d'Aran)
25530 VIELHA (Lleida) Tel. i Fax: 973-64 28 41

CATERING
D'ARAN

Servicio de:

- COMIDAS CASERAS
- BANQUETES • APERITIVOS
- MERIENDAS • PIC-NICS...

Ctra. Gausac, Edif. Matet, Bloq. 1, Local 2
Tel. 973 64 17 03
25538 GAUSAC - Val d'Aran